

- > Biblioteks
- > Chef
- > Foreningen

BCF online

www.bibliotekslederforeningen.dk

NR.2 MAJ 2008

Indhold:

> Side 2

Leder

> Side 3

Stafet: Fremtidens bibliotek

> Side 5

Eksisterer Danmarks Biblioteksskole om 3 år?

> Side 6

Syddansk Universitets arbejde med en bacheloruddannelse i bibliotekskundskab og videnskommunikation.

> Side 8

Danmarks Biblioteksforening og bibliotekerne efter Strukturreformen

> Side 10

Ledere og ledelse i danske folkebiblioteker

> Side 11

23 ting for borgeren

> Side 13

Uændret biblioteksbudget fra 2007 til 2008

> Side 13

Sådan siger overenskomsten

> Side 14

Det her bibliotek, det er bare for fedest

> Side 16

Fremtidens biblioteksbetjening af børn

> Side 21

Bibliotekschefforeningens årsmøde

Leder

v. Jørgen Bartholdy, bibliotekschef i Skanderborg og formand for BLF

Om det var begejstringen over befrielsen, ved vi ikke, men det er en kendsgerning at danskerne i årene lige efter besættelsen fik børn som aldrig før.

Det blev til en generation, der ikke blot har været danmarkshistoriens største, men også den mest privilegerede. Som den første oplevede den en velstand, som gjorde det muligt for flere end nogensinde, at gennemføre en højere uddannelse.

Det var også dem, der op gennem deres ungdom ændrede de verden. De fik hurtigt gode jobs og de købte fast ejendom i en ung alder og nu hvor de står overfor at skulle nyde en økonomisk velaflagt tredje alder i god fysisk form, må vi se i øjnene, at deres forkælelse kun overgås af de generationer der efterfølger dem.

Der skal derfor heller ikke lyde nogen beklagelse over det der venter de danske bibliotekschefer i de kommende år, selvom det generationsskifte, der vi står umiddelbart overfor, bliver noget af en opgave.

Ikke alene skal vi erstatte en stor del af vores ansatte i en periode, hvor generationerne er små. Vi skal også gøre det mens et relativt godt kørende arbejdsmarked tynder ud i kjerne af ansøgere.

Ude på bibliotekerne må vi gøre hvad vi kan for at skabe spændende og tiltrækkende jobs. Vi skal afsøge vores behov for nye kompetencer, så vi kan udvide ansøgerfeltet, og udvikle vores biblioteker. Ved siden af det skal vi arbejde målrettet på at fjerne rutineprægede og ligegyldige opgaver, så vi kan fastholde dem, der allerede er ansat.

Endelig må vi skabe et godt arbejdsmiljø, hvor medarbejderne bliver ambassadører for arbejdspladsen.

Det ser nemt ud på papir og det er heller ingen sag at udbrede sig om det på konferencer, på work-shops og i ledere i fagpressen.

At gennemføre det bliver vanskeligere. Ikke mindst fordi vi kommer i skarp konkurrence med mange andre fremragende ledere indenfor det offentlige og private, der vil benytte de samme kneb i forsøget på at nå de samme resultater for netop deres institutioner og virksomheder.

På det centrale plan vil BCF bakke op ved at arbejde på at sikre, at så mange unge som muligt får en uddannelse, der er relevant i forhold til vores sektor – ligesom vi vil fortsætte med at arbejde på at give dem, der allerede er ansat optimale muligheder for fortsat uddannelsesmæssig udvikling.

Biblioteksskolens situation er i den forbindelse et problem. Sidste års nedskæringer, som i sig selv er et resultat af svigtende søgning, vil selv medvirke til at gøre skolen mindre attraktiv for de unge.

Efter bestyrelsens mening er der ingen vej udenom, at skolen aktivt og direkte må søge samarbejdspartnere i universitetsverdenen, og i den forbindelse er det velkomment, at det seneste opslag af rektorstillingen også fokuserer på det. Skolens egne initiativer på det sidste overbeviser også om, at der er etableret en erkendelse af krisens alvor, men spørgsmålet er, om de initiativer, der er og bliver taget er tilstrækkelige til at sikre skolens fremtid.

Derfor hilser vi også etableringen af en ny bibliotekaruddannelse ved SDU velkommen. I den nuværende situation kan vi ikke se det som en konkurrent. At andre end os selv har fået øje på biblioteksverdenen som en mulighed for at give unge studerende en tillokkende karrieremulighed ser vi som en bekræftelse, og vi er ikke mindst tilfredse med, at det understreger, på hvilket niveau de fremtidige allierede og samarbejdspartnere skal søges. ☒

Stafet: Fremtidens Bibliotek - Guldborgsund-bibliotekerne - fra fusion til udvikling

v. Stadsbibliotekar Bente Nielsen

"Gang i Guldborgsund", udkast til Kultur- & Fritidspolitik og dermed på vej til en bibliotekspolitik for Guldborgsund Kommune

Efter kommunesammenlægningen, hvor de seks tidligere biblioteker nu er samlet i et, er der behov for en samlet strategi for Guldborgsund-bibliotekernes fremtid og organisering med henblik på at:

- sikre en fortsat udvikling af tilbud til borgerne.
- sikre en fortsat udvikling af bibliotekernes kompetencer

Dette forudsætter en harmonisering af en lang række forhold i det samlede biblioteksvæsen, således at der skabes en ny organisation med mulighed for at fremtræde med en klar profil i lokalområdet både i forhold til hovedbiblioteket og lokalbibliotekerne.

For at Guldborgsund-bibliotekerne kan opnå det, er der et behov for justering af tilbud og funktioner i Guldborgsund-bibliotekerne. Vi arbejder derfor med et internt udviklingsprojekt med titlen "Guldborgsund-bibliotekerne - Fra Fusion til Udvikling" med det sigte at inddrage hele organisationens samlede kompetencer mod fælles mål for udvikling.

Mål:

- at idé- og udviklingsarbejdet fremover varetages i en projektorganiseret sammenhæng, som kan være understøttende i forhold til at inddrage så brede kompetencer som muligt, og derigennem sikre en høj kvalitet.
- at etablere en ny mødestruktur i organisationen der sikrer, at beslutninger gennemsættes i hele organisationen, samt at informationsniveauet er højt i alle enheder.
- at de samlede personaleressourcer anvendes optimalt for at sikre et højt biblioteksfagligt niveau.

I efteråret dannes der en arbejdsgruppe med repræsentanter for ledelse og medarbejdere, der planlægger og gennemfører en visions- og målsætningsdebat i Guldborgsund-bibliotekerne med henblik på at konkretisere indsatsområder for fremtidens biblioteksarbejde i Guldborgsund Kommune.

Den overordnede vision for kulturen i Guldborgsund Kommune er:
" Nær og dynamisk. Vi ønsker mangfoldighed"

- Vi synes kultur og fritidsliv er aktiver for alle. Derfor vil vi støtte og udbygge de gode rammer for kulturlivet og det rige foreningsliv i kommunen fysisk og økonomisk: Vi satser på både de kulturelle fyrtårne og den folkelige kultur. Vi vil sikre god sammenhæng i kulturelle tilbud og fritidsaktiviteter overalt i kommunen.

Nøgleordene for kultur er:

- Aktive borgere
- Brugerdemokrati
- Mangfoldighed
- Plads til både elite og folkelighed.

når kulturpolitikken skal udmøntes lægger "Nær og dynamisk" op til bevægelse, hastighed, forandring i bibliotekstilbud og kultur. Forudsætningen for, at det sker er dialog og samarbejde på tværs i kommunen mellem organisationer, institutioner, brugere og politikere. Derfor er den overordnede vision for Guldborgsund-bibliotekerne formuleret som:

- at understøtte oplevelse og kultur på alle niveauer
- at understøtte læring og innovation på alle niveauer
- at styrke lokalsamfundets sammenhængskraft.

For at kunne arbejde strategisk med biblioteksudviklingen er det nødvendigt med en fælles debat blandt personalet. Som inspiration for den kommende debat er 4 kulturelle nøgleord og inspiration fra oplæg til kulturpolitik "Gang i Guldborgsund". Eksempelvis:

- **Aktive borgere**
 - Det fysiske biblioteksrum understøtter og faciliterer både digital og social nærhed ved at overraske og inspirere
 - Skaber rum for læring og videndeling
 - Understøtter mange forskellige brugergrupper
- **Brugerdemokrati**
 - Åbenhed og inddragelse af brugerne gennem anvendelse af web. 2.0
 - Tilgængelighed for alle gennem ligestilling af materialer
 - Styrker og koordinerer markedsføring af Guldborgsund-bibliotekernes specialer og profil i samarbejde med brugerne
- **Mangfoldighed**
 - Flere nye veje, eksempelvis udlåner Guldborgsund-bibliotekerne musikinstrumenter
 - Realisering af projektet "Snehvide og de syv dværge" styrkelse af lokalbibliotekernes profil
 - Tilgængelighed og lige adgang for alle ved videreudvikling af bla. Børnehavebiblioteker og mobilitet via bogbus
 - Skaber nye projekter som det nuværende "Serendipitet-projektet", hvor målet er at skabe interaktivitet i biblioteksrummet mellem bogen/digtet, brugerne og bibliotekspersonalet.
- **Plads til både elite og folkelighed**
 - Medvirker til kulturel integration og global mangfoldighed og fremmer integration mellem etniske grupper og subkulturer
 - Fremmer multifunktionaliteten og udvide brugerfeltet på eksisterende faciliteter og bibliotekstilbud
 - Medvirker til konkretiseringen af kulturpolitikken og fremtidigt samarbejde mellem kultur og erhvervsliv gennem kommunens kommende tænketank "Kreativ Tanken"

Når projektet internt i organisationen er slut, er målet at flytte fokuset fra den nuværende opgave med at afvikle centralbiblioteksfunktionen til de nye opgaver som bibliotek for Guldborgsund Kommune. Guldborgsund-bibliotekerne vil medvirke til at skabe sammenhæng i kulturtilbudet ved at facilitere og styrke udviklingsarbejde og samarbejdet i lokalsamfundet mellem borgere, foreninger, institutioner og kulturområdet. Målet er en bibliotekspolitik for Guldborgsund Kommune.

Guldborgsund-bibliotekerne medvirker bla. ved:

- Partner i projektet "sund sans" der skal realisere visionen om at alle børn skal møde kunsten og kulturen som er en del af et modelkommuneforsøg inden for børnekulturen
- Samarbejder med LollandBibliotekerne, NæstvedBibliotekerne, Vordingborg Bibliotekerne om fælles læring, da 23 Ting startede 8. februar for alle ansatte på bibliotekerne
- "Læs den fordi" inspiration til læselyst både i det fysiske og digitale rum bla. via arrangementer, udstillinger og brugeranbefalinger og blog.

Guldborgsund-bibliotekerne er godt på vej

Faktaboks om Guldborgsund Kommune:

Ca. 63.000 indbyggere

Sammenlægning mellem Nykøbing Falster, Nysted, Nørre Alslev, Stubbekøbing, Sakskøbing og Sydfalster Kommune.

Guldborgsund-bibliotekerne består af Hovedbibliotek (Nykøbing Falster) og 5 lokalbiblioteker i Nørre Alslev, Nysted, Sakskøbing, Stubbekøbing, Væggerløse og en bogbus.

Guldborgsund-bibliotekerne er frem til 1. januar 2010 centralbibliotek for Sydsjælland, Møn Falster og Lolland

Der er ansat ca. 80 medarbejdere

Bente Nielsen

Stadsbibliotekar fra 1. januar 2008

Tidligere ansat som biblioteksfaglig chef, Frederiksberg Bibliotek.

Medlem af bestyrelsen for FKBN

Medlem af bestyrelsen for litteratursiden

Eksisterer Danmarks Biblioteksskole om 3 år?

v. Jørgen Bartholdy, bibliotekschef i Skanderborg og formand for BLF

Det var det provokerende spørgsmål de studerende, der arrangerer "Ordrige onsdage", stillede, da de for 2. gang indenfor blot 1½ år arrangerede en diskussion i auditoriet på Birketinget i anledning af et kommende rektorskifte.

I kulturministerens fravær, fik Tine Schreiber, Pernille Drost, Jens Thorhauge og Jørgen Bartholdy mulighed for at komme med et bud på skolens nære fremtid, der efter udmeldingen om, at SDU søger at oprette en bibliotekaruddannelse allerede fra 01.09.08 ser mere kritisk ud end for blot få uger siden.

BCFs Holdning har da heller ikke ændret sig i løbet af de sidste 1½ år. Uden et tæt samarbejde og helst en fusion med en bred universitær uddannelsesinstitution, ser vi ikke de store fremtidsmuligheder for Danmarks Biblioteksskole.

At kulturministeren selv ved flere lejligheder klart har meldt ud, at han ikke ønsker skolen flyttet fra ministeriets område, er ikke afgørende for bibliotekerne. Det er udelukkende spørgsmålet om,

hvordan vi sikrer bibliotekerne kvalificerede medarbejdere i en (nær!) fremtid, hvor vi både står over for et generationsskifte og et ønske om at tilføre bibliotekerne nye kompetencer.

At BCF står relativt alene med denne holdning i et selskab, der har sit udspring i kulturministeriet er ikke overraskende, så derfor er det også tilfredsstillende, at det nye uddannelsesinitiativ fra SDU blev hilst velkomment fra alle sider, på trods af den bekymring det naturligt må give anledning til.

Diskussionen på det velbesøgte arrangement var livlig og relevant, og set med rekrutteringsøjne er det opløftende at opleve det engagement, de studerende viser. Kan det fastholdes, ser fremtiden såmænd ikke så mørk ud. ☒

Syddansk Universitets arbejde med en bacheloruddannelse i bibliotekskundskab og videnskommunikation

v. Johs. Nørregaard Frandsen, Institutleder, Institut for Litteratur, Kultur og Medier - Syddansk Universitet

Syddansk Universitets arbejde med en bacheloruddannelse i bibliotekskundskab og videnskommunikation.

Videns- og kulturinstitutionerne står i dag over for nye udfordringer, da vidensstyring, -organisering og kommunikation i kraft af den generelle omstilling til et videns- og informationssamfund er blevet mere kompleks. Biblioteket står som institution med folkeoplysende funktioner i særlig grad over for nye opgaver og roller i forhold til digital organisering og kommunikation. Dialogen og samspillet med et bredt spektrum af brugere og samarbejdspartnere i det videns- og oplevelsesøkonomiske felt, og organiseringen af biblioteket som virtuelt og fysisk læringsrum forudsætter et bredt spektrum af kompetencer. Uddannelsen i Bibliotekskundskab og Videnskommunikation giver de studerende mulighed for at erhverve disse kompetencer gennem fagligt at kombinere kultur -, medie- og informationsvidenskab med pædagogik og formidling. Endvidere giver uddannelsen den studerende mulighed for såvel tværfaglighed som faglig specialisering ved at inddrage flere videnskabelige miljøer ved Syddansk Universitet, ligesom den studerende har mulighed for, støttet af faglig vejledning, at tone sin uddannelse i det videns- og kulturøkonomiske professionsfelt gennem brug af henholdsvis tilvalg og valgfag under BA-forløbet og gennem muligheden for at bygge ovenpå fra en vifte af kandidatuddannelser.

Forskningsbaseret og professionstilgang

BA i Bibliotekskundskab og videnskommunikation vil dels basere sig på den forskningstyngte som universitetet kan tilbyde som et alternativ til uddannelserne ved Danmarks Biblioteksskole for dermed at dække et behov for en uddannelse, hvor en forskningsbaseret tilgang kombineret med kompetencerne kulturformidling, vidensorganisering og brugerfacilitering i højere grad er tilgodeset.

Herudover giver uddannelsen på Syddansk Universitet rig mulighed for at kombinere med øvrige fagkombinationer via de mange tilvalg og kandidatuddannelser, som universitetet tilbyder. Derved håber universitetet at tilbyde dels et alternativ til den eksisterende bibliotekaruddannelse, men samtidig også at åbne op for at øvrige dele af den offentlige sektor, den frivillige sektor samt den private sektor, således at lokale som globale virksomheder vil opleve at SDU's vidensorganisatorer og –kommunikatører i højere grad matcher deres fremtidige behov.

Af oplagte eksempler på eksisterende kombinationsmuligheder for studerende i bibliotekskundskab og videnskommunikation kan bla. nævnes

- Journalistik
- Medievidenskab
- Narratologi og Storytelling
- Skrivekunst
- Informationsvidenskab
- Marketing, Branding og Kommunikation
- Kultur og Formidling
- Pædagogik
- It, Kommunikation og Organisation
- Turismemanagement

Derudover kan der tænkes udvikling af tværfaglige moduler inden for alle Syddansk Universitets fagområder.

Der vil i uddannelsen desuden blive lagt vægt på, at de studerende kan vælge praktik som en integreret del af uddannelsen. Praktikken kan foregå på biblioteker, virksomheder eller andre organisationer i både ind- og udland.

Uddannelsen fagvifte ser på tegnebrættet ud som følger

- Biblioteket som videns- og kulturinstitution
- Analyse og organisering af information og viden
- Kommunikation og læring
- Mediehistorie og –typologi
- Videnskabsteori
- Målgrupper og videns- og smagskulturer
- Vidensgenerering og webbaseret informationssøgning
- IT-pædagogik og webkommunikation
- Målgruppeanalyse og metode
- Videns- og kulturøkonomi
- Praktik eller valgfag
- BA-projekt

Uddannelsens udvikling og tidsramme

Uddannelsen er under udarbejdelse og Syddansk Universitet håber at kunne udbyde den fra september 2009.

Udviklingen af uddannelsen tænkes i tæt samarbejde med aftagere og interessenter for uddannelsens dimittender. Uddannelsen sigter på dels den moderne bibliotekarfunktion, dvs. kommunale biblioteker/folkebibliotekerne samt forsknings- og specialbiblioteker som et væsentligt jobområde for de nye bachelorer/kandidater. Samtidig retter uddannelsen sig mod vidensorganiserende og vidensformidlende funktioner i især videnstunge virksomheder, der ofte kendetegnes ved at agere på tværs af faglige og nationale kulturer. Dette afspejles også i referencegruppe og aftagerpanel, som sammensættes for at sikre en tæt relation til aftagere og interessenter til uddannelsen. Der er således planlagt at kontakte interessenter og aftagere bredt fra såvel bibliotekssektoren som fra lokale og globale videnstunge virksomheder. ☐

Danmarks Biblioteksforening og bibliotekerne efter Strukturreformen

v. Winnie Vitzansky, direktør, Danmarks Biblioteksforening

Vi er nu pænt på den anden side af Strukturreformen. Kommunerne og deres biblioteker er fusioneret, og hverdagen har igen indfundet sig.

Hvordan er det så gået, set i et Danmarks Biblioteksforenings perspektiv? Jo, rigtig godt, når vi udelukkende ser det i et foreningens perspektiv – noget mere nuanceret, når vi tager de overordnede briller på.

Vi havde som forening forberedt os omhyggeligt. Vores opgave i forberedelsesfacen var dobbelt. Først og fremmest havde vi en opgave i forhold til politikere og biblioteksfolk, som vi gav diverse skyts til at forsøge at sikre, at bibliotekerne ikke blev nedprioriteret i strukturprocessen (om det lykkedes, kan bestemt diskuteres – det kommer jeg tilbage til), og på den anden side skulle vi forberede foreningen på de forandringer, som vi kunne forudse ville følge af reformen.

Tur Danmark

Det vigtigste enkelt træk har uden tvivl været Tur Danmark. Foreningens Forretningsudvalg har sammen med sekretariatet i løbet af 2007 været på besøg i alle landets kommuner (vi mangler 2, men de kommer). Her mødtes vi de allerfleste steder både med formanden for Kulturudvalget, forvaltningschefen og bibliotekschefen, og det har været en utrolig positiv oplevelse. I udgangspunktet var det tænkt som "medlemspleje" og hvervning, men i virkeligheden blev det i meget høj grad til besøg, hvor vi i foreningens dels lærte en masse om "rigets virkelige tilstand", dels i mange tilfælde kom til at fungere som katalysatorer for biblioteksdialogen i den enkelte kommune. For så tit har bibliotekschefen jo heller ikke lejlighed til i relativ ro og mag at drøfte biblioteksudviklingen med både sin politiske og administrative chef. Det har været rigtig spændende og positivt, og vi har intentioner om at gentage det hvert 4. år (altså én gang i hver valgperiode).

Regionsstruktur og kontingenter

Men allerede i 2004 sørgede vi for at tilpasse vores regionale struktur til den kommende landsstruktur, så vi i dag ikke har 14 amstbiblioteksforeninger, men derimod 5 regionsforeninger, og det ser nu efter snart 1½ års funktion generelt ud til at virke godt. Vores største interne udfordring op mod kommunalreformen var at sikre foreningen et fortsat sikkert kommunalt medlemsgrundlag – også efter kommunesammenlægningerne. Før reformen havde DB godt 190 kommuner som medlemmer ud af de 271, svarende til ca. 87% af befolkningen. Vores mål var at øge medlemsgrundlaget efter kommunalreformen, men vi var helt bevidste om, at det jo også kunne gå den anden vej. Derfor besluttede vores Repræsentantskab at ændre kontingentstrukturen for kommunerne, så den blev tilpasset de større kommunale enheder. Og derudover besluttede Repræsentantskabet at nedsætte kontingenterne for 2007 med 10% for at gøre et fortsat medlemskab mere attraktivt.

Resultatet i dag

Og det er gået rigtig godt. Vi har i skrivende stund 89 medlemskommuner ud af de 98, og én er på vej ind fra 2009. Det er ca. 95% af befolkningen, så vi har nået vores mål, men nu arbejder vi selvfølgelig på "fuldt hus".

Det vil være en styrkelse af foreningens og dermed bibliotekerne politiske slagkraft!

Perspektiver

Og det er der brug for!

Den store udfordringer for Danmarks Biblioteksforening og bibliotekerne efter Strukturreformen er – nu som før – at sikre at bibliotekerne bliver prioriteret højt på den kommunale dagsorden. Og det gør bibliotekerne kun, hvis det er indlysende for enhver politiker, hvor vigtig og central en rolle bibliotekerne har i lokalsamfundets udvikling.

Den opgave er ikke blevet mindre efter Strukturreformen – tværtimod. Det har været dyrt at gennemføre reformen, borgernes krav til et højt serviceniveau stiger, så kommunerne fattes penge, og som sædvanlig rammer den skærpede kamp om de kommunale ressourcer bibliotekerne og andre ”bløde” tilbud.

Men bibliotekernes mulighed for at levere en tidssvarende ”højkvalitetsvare” er til gengæld blevet bedre med de større enheder.

Alligevel er det vores vurdering, at bibliotekerne – alt andet lige – er under pres. En ting er den vigende økonomi (2 år i træk med generelle nedskæringer), men værre er, at meget tyder på, at bibliotekerne står svagere i befolkningens og dermed politikernes bevidsthed, hvad bl.a. vinterens debat om det moderne folkebibliotek har vist med stor tydelighed.

Det er jo heller ikke så mærkeligt: folk googler, de downloader musik, og overhovedet er der en knivskarp konkurrence om borgernes fritid, som stiller os markant anderledes end for 10 år siden.

I vinterens debat foreslog DB, at vi skulle have en ny bibliotekslov. Ikke for at afklare bøgernes rolle, for naturligvis skal og har bøgerne også i morgendagens bibliotek en central rolle. Nej, grunden var, at vi ser et stort behov for at få en ny fælles politisk vision for folkebibliotekernes fremtidige udvikling.

Den nuværende bibliotekslov har været en fornem ramme om bibliotekernes udvikling fra det rent fysiske bibliotek til det hybride bibliotek, og vedtagelsen af mediernes ligestilling var vigtig i 1999.

Men nu er der gået næsten 10 år med en eksplosiv udvikling. Det er i dag en selvfølge, at alle biblioteker giver adgang til internettet, og mediernes ligestilling handler i dag i vid udstrækning om konvergens mellem medier. Udfordringen ligger i dag meget mere på servicesiden end på materialesiden, og opgaven er bl.a. at forandre ”stillen til rådighed”, som Biblioteksloven udtrykker det, til aktiv udadvendt service.

Så en nøgtern konstatering er, at vi ikke længere har en bibliotekslov, der udstikker retning. Vi har en lov, der - som nogle udtrykte det i debatten - ”ikke gør skade”.

Det er alt for beskedent! For hvad og hvem skal udstikke retningen for biblioteksudvikling frem mod 2020?

Om vi skal have en lovrevision eller en politisk vedtaget national biblioteksstrategi, er vi ikke afklarede overfor.

Men at der er brug for en ny politisk konsensus, byggende på et nyt bredt udredningsarbejde om ”fremtidens bibliotek”, er vi til gengæld helt sikre på – og det haster! ☒

Ledere og ledelse i danske folkebiblioteker

v. Henrik Dybdahl, kampagnemedarbejder i BF

Brug en af Bibliotekarforbundets seneste udgivelser "Ledere og ledelse i danske biblioteker" til at diskutere din og dit biblioteks ledelsesstrategi. Undersøgelsen fra 2007 er baseret på svar fra 314 ledere fra folke-, forsknings- og uddannelsesbiblioteker.

Undersøgelsen viser klare tegn på en stigende bevidsthed vedrørende eksterne interessenter og omgivelser. Det er tydeligt at hovedparten af bibliotekslederne mener at bibliotekerne er respekterede blandt de eksterne beslutningstagere, og at den tætte kontakt til disse dyrkes – også gennem undervisningsaktiviteter med både borgere og studerende.

De mange fusioner i forbindelse med kommunalreformen har betydet at ledelsesopgaverne er blevet mere krævende. Strategiske beslutninger synes i stigende grad at blive taget af lederne uden at dette har en negativ indflydelse på inddagelsen af personalet i beslutningsprocesserne. Dette indikerer formentlig et stigende fokus på vigtigheden af beslutningsprocesser og en professionalisering af relationerne mellem ledere og medarbejdere, hvor de synes at være tegn på, at i hvert fald lederne opfatter det således, at personalet i større grad end tidligere er inddraget.

Som noget meget lidt overraskende viser undersøgelsen at hovedparten af ledere i toppositioner er mandlige, mens kvinder er overrepræsenteret når det drejer sig om forskellige typer af mellemlederstillinger – og at lederne aldersmæssigt hovedsageligt befinder sig i fyrrerne og halvtredserne.

Ledelse foregår generelt på en forholdsvis blød måde, og udøves gennem holdninger, værdier, dialog og motivation. Der er dog en svag, men interessant, tendens til at flere bibliotekslederes udøver ledelse gennem regler, ordrer og kontrol end tidligere.

Et markant træk er, at lederne som helhed vurderer at jobbet er blevet lidt hårdere og vanskeligere i de senere år. Jobbet opleves som mere kompliceret. Der er en opfattelse af at antallet af arbejdsopgaverne stiger og at det i det store og hele er blevet en anelse hårdere rent psykologisk at være leder. Lederjobbet opleves samtidig stadig som en livsstil og vurderes som tilfredsstillende både på det personlige og faglige plan.

Det fremgår med tydelighed, at bibliotekerne som helhed er arbejdspladser der er præget af en god omgangstone og et godt forhold mellem de forskellige personalegrupper. Forhåbentligt er det også billedet hvis det var medarbejderne der var blevet spurgt. Under alle omstændigheder håber vi at "Ledere og ledelse i danske biblioteker" kan medvirke til at skabe et endnu bedre bibliotek og en endnu bedre arbejdsplads – gennem diskussion af ledelsesværktøjer og –strategi.

Bogen kan bestilles via mail til bf@bf.dk eller via det uskønne link <http://www.bf.dk/dk/C2B84BFF-D7D1-4F8C-B46C-1D9A09913B88.htm>

Prisen er kr. 100,- inkl. moms.

23 ting for borgeren

v. Hans Jørgensen, udviklingschef, Silkeborg Bibliotekerne

Mange biblioteker har gennemført et internt læringsprogram efter 23 ting konceptet. Nu er det borgernes tur til at lære at bruge de sociale webteknologier som ofte benævnes web 2.0-teknologierne.

Projektets rammer og mål

Bibliotekerne i Randers, Horsens, Viborg og Silkeborg er fælles om projektet 23 ting for borgeren. Projektet støttes af midler fra udviklingsaftalen mellem Kulturministeriet og Kulturregion Østjysk Vækstbånd, der omfatter de samme fire kommuner. Udviklingsaftalen rummer i alt otte projekter, hvoraf bibliotekerne deltager i ét af projekterne.

Den overordnede målsætning er: "At sikre at borgere i Horsens, Silkeborg, Randers og Viborg forstår og kan anvende de vigtigste web 2.0-teknologier og –services. Via dette kulturelle kompetenceløft gives borgerne mulighed for aktivt at deltage i de nye, kulturelle udtryksformer."

Målgruppen er voksne borgere uden særlige forudsætninger.

Projektet indeholder et web-baseret e-læringsforløb med ca. 23 lektioner, der alle suppleres med workshops på alle fire biblioteker. For at fremme tilslutningen til forløbet kan det enkelte bibliotek afvikle en eller flere workshops i samarbejde med lokale brugergrupper og organisationer.

Organisering og ressourceanvendelse

Projektorganiseringen bygger på et netværksbaseret samarbejde uden projektsekretariat. Opgaverne i forbindelse med projektet fordeles mellem de deltagende biblioteker.

Der produceres fælles undervisningsmaterialer til såvel web som i papirform til anvendelse i workshops. PR-materiale produceres så det kan tilpasses lokale forhold.

For at reducere tidsforbruget holdes mødevirksomheden på et minimum. Hvor det er muligt afholdes møder som telefonmøder. Skriftlige indlæg skrives i et fælles Google-dokument for at effektivisere arbejdsgangen.

Det fælles Google-dokument bruges også som idéforum.

Læringsforløbet

23 ting konceptet bygger på deltagernes selvmotivering og ansvar for egen læring. Der er ikke tale om undervisning i traditionel forstand, men snarere et tilbud om selv at lære og udforske de nye web 2.0 teknologier med udgangspunkt i det materiale bibliotekerne lægger ud på web'en.

Som støtte til web-forløbet kan borgerne deltage i de workshops som bibliotekerne tilbyder. Workshopdeltagerne får en præsentation og demonstration af mulighederne i de 23 ting. Der vil være pc'er til rådighed for deltagerne, så de får mulighed for at komme godt i gang under kyndig vejledning.

Til hver af de 23 ting er der en lektion på web'en og en samhörørende workshop. Forløbet afvikles samtidigt på de fire biblioteker. Alle fire biblioteker udbyder alle workshops.

Materialet til hver enkelt lektion udformes med progressivt stigende sværhedsgrad for at tage hensyn til forskelle i deltagernes forudsætninger.

Kompetenceløftet

Med det oprindelige 23 ting projekt fik bibliotekspersonalet løftet såvel IT-kompetencer som læringskompetencer.

23 ting for borgeren skal løfte borgernes IT-kompetencer på web 2.0-området for derigennem at give dem bedre mulighed for at udtrykke sig via de nye kulturelle udtryksformer som bygger på web 2.0-teknologierne.

I udviklingsaftalen med Kulturministeriet udtrykkes det som et kulturelt kompetenceløft til borgerne.

Det er klart at processen stiller nye krav til bibliotekspersonalets kompetencer, også set i forhold til den eksisterende IT-undervisning på bibliotekerne. Hvor bibliotekernes brugerundervisning hidtil har haft meget fokus på funktionaliteten i IT-programmer og udstyr, skal vi i forbindelse med undervisning i web 2.0- teknologier også inddrage de sociale aspekter af anvendelsen af IT i et offentligt rum.

Webetik, jura og sikkerhed

I det gamle web 1.0-univers var de fleste af os anonyme modtagere og forbrugere af det indhold andre havde produceret. I web 2.0-sammenhænge bliver vi alle producenter og distributører, og følgelig vil vi som afsendere stå frem med en identitet på internettet. Den nye rolle stiller krav om kendskab til etik og jura på nettet og den stiller krav til os selv om at vi er i stand til at beskytte os selv som privatpersoner når vi eksponerer os på nettet.

De webetiske og juridiske retningslinier samt viden om hvordan man beskytter sig selv som privatperson på internettet er elementer som bør indgå i bibliotekernes undervisning af borgerne i web 2.0-teknologierne. I web 2.0-sammenhæng er kendskab til disse retningslinier lige så vigtig for borgerne som IT-kompetence og kulturelle kompetencer. Der ligger deri et måske lidt overset aspekt i web 2.0-undervisningen.

Udfordring til underviserne

Som undervisere i workshoppen vil vores opgave være at:

- introducere teknologierne
- inspirere til anvendelse og indhold
- rådgive om praktiske forhold, f.eks. valg af teknologi til et givent formål
- vejlede om sikker og ansvarlig adfærd på det sociale internet

Som det ses stiller undervisningen i web 2.0-teknologierne nye krav til bibliotekspersonalets kompetencer. I et vist omfang har vi erhvervet de nye kompetencer i forbindelse med bibliotekernes egne 23 ting projekter. Der kan desuden være behov for at supplere med kurser i IT-pædagogik til personalet.

23 ting for borgerne ligger fint i tråd med udviklingen af bibliotekernes rolle. Projektets fokus ligger udenfor bibliotekets traditionelle ydelser. Vores nye rolle er her at hjælpe borgere til at blive aktive deltagere i de nye kulturelle udtryksformer. ☒

Uændret biblioteksbudget fra 2007 til 2008

V. Søren Hemmingsen, konsulent i KL's Økonomiske Sekretariat

Som aftalt på Bibliotekschefforeningens bestyrelsesmøde d. 28. april i KL fremsendes indlægget om udviklingen i biblioteksudgifterne fra b2007 til b2008.

Der har været debat om, hvordan budgetterne på biblioteksområdet har udviklet sig fra 2007 til 2008. Det har været fremme, at der skulle have været sket et fald på over 4 pct. Det er der ikke. Biblioteksområdet har reelt et uændret budget i 2008 set i forhold til 2007.

De nyeste tal fra Danmarks Statistik viser ganske vist, at der er sket et fald fra budget 2007 til 2008 på 115 mio. kr. i 2008-priser svarende til et fald på 4,3 pct. Men faldet skyldes en konteringsomlægning i 2008 af tjenestemandspensioner og genforsikringspræmier til tjenestemandspensioner på folkebiblioteksområdet, som der ikke er korrigeret for i DS-tal.

Udgiften til tjenestemandspensioner skal i 2008 konteres på hovedkonto 6 Fællesudgifter og administration og ikke længere på hovedkonto 3. Dette kan man læse mere om i konteringsreglerne for kommunernes budget- og regnskabssystem. Gøres budget 2007 sammenligneligt med budget 2008 ved at fjerne tjenestemandspensioner og for genforsikringspræmier til tjenestemandspensioner i 2007 budgettet, så er der ikke sket et fald i budgettet fra 2007 til 2008 (målt i 2008-priser). Dette budskab kan også læses i publikationen "Kommunernes Økonomi 2008" udgivet af KL i april 2008.

For 2008 har kommunerne budgetteret med 2,5 mia. kr. til folkebibliotekerne (nettodriftsudgifter).

<http://www.kl.dk/ncms.aspx?id=c94290e0-770f-42ad-a50d-e7a1090f1d75&ax=center:adc5bf6c-3a79-4c0f-b76d-c599f4cd944d,0>

Sådan siger overenskomsten

v. Anne G. Sørensen, forhandlingsleder, KL overenskomstkontoret

Aflønning

Ud over de generelle lønstigning – bl.a. her pr. 1. april 2008 – er der aftalt ændringer i såvel tjenestemandsaftalen som i AC-overenskomsten.

For overenskomstansatte bibliotekarer er aftalt, at alle, som er aflønnet på sluttrin (trin 6) stiger til det nye sluttrin (= trin 7). Samtidig er trin 3 forhøjet, så det har samme værdi som trin 4, eller udtrykt på en anden måde, trin 3 falder væk og trin 4 bliver 2-årigt. Ændringen gennemføres pr. 1. april 2009.

For tjenestemandsansatte bibliotekarer er der aftalt en forhøjelse af grundlønnen med 2 eller 1 løntrin.

Vagtbetaling

Fra overenskomstens/aftalens udsendelse ændres vagtbetalingen for aften-, lørdags-, søndags- og bogbustjeneste til at være et funktionstillæg, som skal aftales lokalt. Hertil kommer særskilt honore-ring for søndagstjeneste, som udgør ½ times frihed/afspadsering for hver times søndagstjeneste. Hvis afspadsering ikke kan finde sted, betales med en godtgørelse svarende til 50% af timelønnen.

Den hidtidige tilbagefaldsregel om ydelse af 5.000 kr. årligt (31/3 2000-niveau) falder bort – dog således, at ansatte, som allerede oppebærer tillægget, fortsætter hermed som personlig ordning, medmindre andet aftales.

Bestemmelsen gælder ikke for ledere, souschefer og stedfortrædere.

Der er for så vidt ingen ændring i forhold til bestemmelsen om, at der skal aftales et lokalt funktionstillæg, men da der samtidig har været en tilbagefaldsregel, er denne blevet anvendt i et omfang, som fra KL's side ikke har været hensigten, da bestemmelsen blev indført.

Med den nu aftalte omlægning håber KL, at der kan ske tilpasning af vagtbetalingen efter de lokale forhold i de enkelte kommuner. Hermed opfyldes intentionerne om lokal løndannelse. ☒

Det her bibliotek, det er bare for fedest!

v. Tone Lunden Hjørring Bibliotekerne

Det her bibliotek det er bare for fedest!
Totally nice!

Det er et par af kommentarerne hørt i forbifarten på vej igennem Hjørrings ny hovedbibliotek der åbnede den 12.4.

Er det ikke bare et dejligt sted at arbejde? – er der mange der siger – og det er det!

Det føles som om man er opdateret fra 1.0. til 10.0 eller noget i den stil. Men som overskriften afslører så er det ikke kun personalet der er glade, brugerne kommenterer hele tiden og er stolte af deres nye bibliotek.

Kulturudvalgsformand Michael Karlborg talte i åbningstalen om biblioteket i dagligstuen og dagligstuen i biblioteket. Her refererede han til at man netop har leget helt konkret med at tænke dagligstuen ind i et offentligt rum og også til tanker om omkring det tredje sted.

At et bibliotek er en del af folks hverdagsliv behøver selvfølgelig ikke at betyde, at man ikke kan få nogle særlige oplevelser ved at komme der.

Vi har, sammen med Bosch & Fjord arbejdet rigtig meget med, at biblioteket skulle være et godt sted at mødes, slå sig ned i og rumme mange muligheder for formidling.

Nå, men skal vi ikke gå en lille tur igennem biblioteket?

Døren er åben – den røde løber er "rullet ud" – til venstre står der klap! på gulvet. Det er interaktionsdesigner Signe Klejs der er på spil. Til højre møder man en organisk reol og det røde bånd bugter sig ind i lokalet. Man kan slå sig ned i loungen til højre og kikke ud i luften eller på den kreative skærmvæg. Man kan gå til venstre og slå sig ned i cafeen med det gode navn "Lige efter bogen" og man kan fortsætte ind i børnebiblioteket, men det gemmer vi lidt.

Fortsætter man ellers på den røde løber kommer man til velkomstområdet med både selvbetjening og vejledning. Så kommer der gang i andre farver end den røde – her er studierum med wau-effekt for 1 eller flere. Og længere ind støder man på Soft – et organisk sidde møbel placeret i et område der kan fungere som et Learning Lab. Er du til digte så foregår der altså noget henne i hjørnet!

Næste stop kunne være temanicherne – her formidles der via billeder, lyd og objekter. Det kan være alt fra surfing til økologi. Så trænger vi måske lige til at sidde ned lidt – hm skal det være i dagligstuen eller hvad med en Chesterfieldstol? Her er man også omgivet af det åbne magasin, de gamle reoler er blevet ”mahogniseret”. Og det laaaange bord vækker minder om et kongeligt bibliotek med grønt lampeskær. Og apropos reoler – jo der er jo bøger og nogle af dem skal man ligefrem have en stige for at nå op til! Og for at slå det fast så er der selvfølgelig PlayStation, film, musik etc. og disse medier har sammen med kviklån og nye materialer fået gode placeringer tæt på indgangen. Så man kan hurtigt hente forsyninger hvis det er det man vil.

Vi er nu på vej ind i børnebiblioteket – og det røde bånd følger med.

Et stort grønt træ med en tilhørende tyk måtte binder billedbogsområdet sammen. Her kan man flade ud, lege fangeleg, læse højt, lave lektier...

I dette område støder man også på installationer fra udviklingsprojektet ”Børnebiblioteket som eksperimentarium” og kan lege med ord, animationer og videooptagelser. Man kan også kravle ind i et læserør – alene eller flere sammen.

Forældrehylden er blevet opdateret så det nu er en lounge med følgende skrift på væggen: V.I.P – Very Important Parents. Der er specialfremstillede reoler: rutchereol og butikreoler og et slænge/hygge-møbel kaldet Vandpytten.

I hele biblioteket er der 3 store ovale ovenlysvinduer og under disse er der trægulv. Det ene område er et udstillings/arrangementsområde i voksenafdelingen, det andet er førnævnte med Chesterfieldstole og det sidste er i børnebiblioteket. Det er et udstillingsområde/åbent værksted med mulighed for mørkelægning, spots, stilladser, projektorer, lærreder mm. Vi er nu i gang med at planlægge næste tema som bliver:

”Er du dus med himlens fugle og skoven grønne træer?”

Vi har tilknyttet en billedkunstlærer og samarbejder med en naturvejleder. Dette er et felt vi vil dyrke og udvide. Der er så mange koblinger imellem rummets muligheder og de materialer vi har som kan få stor betydning for hvordan vi formidler. Hjørring Bibliotekerne er med i et nordisk udviklingsprojekt med titel ”At sætte spor”. Vi har en vision om at et biblioteksbesøg skal sætte sine spor hos børnene – og at børnene skal sætte sine spor i biblioteket. Sådan!

Det fører mig over i rapporten ”Fremtidens biblioteksbetjening af børn” som jeg ved omtales andet steds i BCF.

Det vi har arbejdet med i planlægningen af det ny hovedbibliotek falder specielt i tråd med: bud 1: nye kompetencer skaber nye aktiviteter

bud 2: biblioteksrummet skal skabe forundring og inspiration

bud 4: børn leger – på biblioteket

bud 8: biblioteket understøtter læring og dannelse

Så kan man diskutere om bud 10 skal være bud 1 eller 10. Hvis du ikke lige kan huske det, så er det det med at ledelsen satser på børnene, og dette bud har været en meget vigtig faktor i planlægningen.

Jeg glæder mig over et bibliotek der nu har en meget mere integreret måde at tænke formidling på – til alle aldre. Og et rum der støtter dette!

Hvis du vil vide mere – så kom :o) ☞

Fremtidens biblioteksbetjening af børn

v. Anne Christine Seidelin, formand for BØFA

Så kom den længe ventede rapport fra Styrelsen for Bibliotek og Medier, og tak for det! Bibliotekerne er meget i mediernes søgelys i øjeblikket, der debatteres på livet løs. Bibliotekerne har længe levet et lidt usynligt liv, men siden kommunalreformen har der været en opmærksomhed på vores services og vores virke, vi kun kan være interesserede i. Måske kan det endog føre til at befolkningens syn på biblioteker som lidt støvede arkiver med sure personaler ændres til det bedre?

Midt i al denne debat skal vi så forholde os til rapporten om hvad børnebiblioteket skal stille op med sig selv. Det er jo ingen hemmelighed at med den hast, verden ændrer sig, må bibliotekerne også ændre sig. Og siden mange af ændringerne sker først blandt børn og unge (der jo er hurtige til at tage spændende teknologi og andre nyheder til sig), er det logisk at børnebibliotekerne må være mest opmærksomme på nye trends og forsøge at være med på det bedste og mest holdbare af alt disse mange nyheder og teknologiske landvindinger.

Sandt at sige er mange børnebiblioteker med på lidt af hvert! Det kan dog være svært at prioritere, for det nytter ikke at bruge mange ressourcer på at være med på en trend der viser sig at være en døgnflue - når der både er andre trends at holde styr på samt alle de 'gamle' arbejdsområder at forholde sig til. Brugere vil nok altid føle at bibliotekerne er smule bagud i forhold til udviklingen, selv når vi forsøger at være i front. Vi må også se i øjnene at nye arbejdsopgaver vælter ind i bibliotekerne hurtigere end gamle forsvinder! Og her kommer rapporten ind i billedet. I et forsøg på at favne bredt og dog dybt, at skue ud i fremtiden samtidig med at holde fast i bibliotekernes grund- og lovfæstede idealer, lykkes det rapporten at sætte sig på ganske mange stole. Når det ikke nødvendigvis er et problem, handler det jo også om at udvikling kan være mange ting. Og hvis der blandt rapportens 10 'bud' er nogle, der forarger, rykker de måske alligevel nok ved vores (=bibliotekernes) selvopfattelse til at nogle af de andre bud så tages alvorligt.

Og her kommer så de ti 'bud', som kommenteres i forhold til hvad børnebibliotekerne efter min mening kan i dag.

1. Nye kompetencer skaber nye aktiviteter i biblioteket

Et nyt medielandskab, nye kulturvaner og ændrede krav og forventninger kræver udvikling af nye kompetencer i biblioteket. Bibliotekspersonalet må mere offensivt på nettet, facilitere aktiviteter i biblioteket og organisere møder og dialog med brugerne, hvor de færdes.

I forvejen er børnebibliotekarerne ret godt med når det gælder de nye medier. Der er selvfølgelig forskelle landsdækkende set, men mange biblioteker opererer med deltagelse i de virtuelle bibliotekstilbud (KlogeÅge, SpørgOlivia etc.), der er mange steder man arbejder med "23 ting". Sådant som verden (både den fysiske og den virtuelle) udvikler sig, skal bibliotekerne altid stræbe efter at spejle de mange facetter, der udgør vores samfund, så vi altid kan tilbyde den service der efterspørges. Samtidig skal vi også være så tilpas 'træge' at vi kan få sorteret 'døgnfluer' fra. Kort sagt synes jeg at bibliotekerne og bibliotekarerne arbejder fornuftigt med udviklingen af bibliotekstilbudene. Det sted, hvor jeg synes vi har et egentligt problem, er måske i virkeligheden i forholdet til vores brugere. Vi har stadig et image som støvede bogsamlinger! Der har bibliotekerne en stor opgave foran sig (hvilket måske også ville hjælpe på rekrutteringen til faget...)

2. Biblioteksrummet skal skabe forundring og inspiration

Der er brug for nye koncepter for indretning af det fysiske biblioteksrum. Biblioteket må være attraktivt for børn at være, lære og lege i.

Mange børnebiblioteker er kedelige. Så enkelt kan det siges. Nogle børnebiblioteker er knap nok indrettet til at børn kan opholde sig der. Men mange steder arbejder man med, ved nyindretning eller nybygning, at udvikle selve biblioteksrummet så det bliver mere spændende for vores brugere. Flere steder er der lavet forsøg med den fysiske indretning for netop at prøve at tiltrække både børne- og voksenbrugere. Der mangler i en vis forstand en slags opsamlingsrapport eller database, der kunne vise noget om hvilke steder man har forsøgt sig med udvikling af biblioteksrummet for børn - og hvilke erfaringer man har gjort sig i den sammenhæng. Det er også vigtigt at både biblioteksledelsen og politikerne i den forbindelse gør sig nogle tanker om, hvad der netop i den pågældende kommune er succeskravet for biblioteksvirksomheden: Udlånstal, besøgstal, mange børn der benytter biblioteket til leg/udlån/fordybelse/lektiecafé etc., en befolkning der kender til bibliotekets tilbud, så de ved hvad de til- og fravælger osv. Hvis politikerne og bibliotekerne er kongruente i opfattelsen af bibliotekets udvikling bliver det alt andet lige lettere for biblioteket at vælge den rigtige indretning...

3. Bibliotekerne udvikler deres nettilbud

Bibliotekerne skaber nye rammer og faciliteter blandt andet ved at udnytte sociale teknologier og anvende personale som værter og ressourcer i virtuelle netværk for børn.

I mange biblioteker er der allerede foranstaltet forskellige klubber for børn, bl.a. læse/anmeldelsesklubber, men vi kan udvikle konceptet langt mere end det er i dag. Det kræver dog at der sættes fokus på selve projektet, for det er noget der kræver uddannelse og tid at varetage denne type funktioner. Groft sagt er børnebibliotekarers arbejdstid opdelt i 3 hovedgrupper: vagtdækning i biblioteket, kontortid (materialevalg, kassation, møder osv), kurser og efteruddannelse. Hvis der også skal være tid til at gestalte værtsskaber i de sociale netværk og udvikle vores kompetencer på dette område, kræver det at biblioteksledelsen sætter tiden af til det. Populært sagt er det ikke noget, der kan klares på en stille vagt! Samtidig skal der jo stadig være personale nok til at børnebibliotekets arbejdsområder er dækket ind på de andre "gamle" opgaver. Det er jo det typiske dilemma: vi vil gerne være på forkant med udviklingen, men de gamle arbejdsopgaver ophører ikke i samme takt med at der kommer nye arbejdsopgaver til! Der skal prioriteres med benhård hånd fra biblioteksledelsens side, så evt. ligestyldige opgaver frasorteres, men også så der overvejes hvor mange årsværk børnebiblioteket har behov for - for at kunne opfylde disse omfattende krav!

4. Børn leger – på biblioteket

Biblioteket kan gøre leg og legekultur til et centralt aktivitetsområde. Biblioteket kan skabe rum for leg, stille legetøj og spil til rådighed og rådgive om leg og legetøj.

Som min gode kollega Annette W. Godt siger i Bibliotekspressen d. 3.4.2008: "Endelig bliver det anerkendt, at børn lærer, når de leger – men de leger ikke nødvendigvis for at lære". Vi vil i børnebibliotekskredse særdeles gerne skabe og styrke børns leg ved at stille godt legetøj til rådighed - og måske endda lege med. Det sidste er dog noget af en udfordring for mange bibliotekarer... Så dér er måske også en efteruddannelsesopgave? Det er de færreste (voksne) beskåret uden videre at kunne sætte sig på gulvet og lege dukker/superhelte/synge en sang - - - eller f.eks. spille World of Warcraft med et hold teenagedrenge.

Det er en smuk idé at det enkelte bibliotek skal tilbyde et bredt udvalg af legetøj til brug i biblioteket.

Man bliver dog hvert enkelt sted nødt til at overveje pladsforhold og andre fysiske forhold. Det er ikke alt legetøj, det kan lade sig gøre at have på biblioteket. Mange små dele der bliver væk eller skal ryddes op, ting der larmer meget eller fylder meget, legetøj der er så spændende at det bliver stjålet, legetøj der kan være farligt for mindre børn...

Hvad angår idéen med at rådgive om leg og legetøj: Der er vist tale om en helt ny uddannelse der! Som mor til to børn i alderen 4-9 år kan jeg knap følge med i hvad der kommer af nyt mere eller mindre vidunderligt/forfærdeligt legetøj (både fysisk legetøj og spil) for netop de to. Hvis børnebibliotekarerne skal holde sig à jour med legetøjsudviklingen, kunne give råd om alskens legetøj for børn fra 0-18 år, viden om børns legekultur, legetøjets indhold af phtalater eller bromerede flammehæmmere, udviklingsperspektiver for barnet, levetid på legetøjet (hvornår bliver barnet træt af det versus hvornår går det i stykker), ja fortsæt selv listen. I betragtning af at ekspedienterne i legetøjsbutikkerne sjældent synes at have overblik over deres sortiment, kan jeg godt få den tanke at vi skal have specialuddannet personale ansat for at varetage en sådan funktion! For ikke at tale om kriterierne for kvalitetslegetøj - hvem opstiller dem?

En pendant til ovenstående idé kunne være Forbruger InfoPunkt, der fungerer i kraft af en bagvedliggende organisation, der både uddanner bibliotekarerne der bemande InfoPunktet og er det fundament af viden og erfaring, som bibliotekaren kan henvende sig til når egen viden ikke er tilstrækkelig. Hvis vi skal rådgive om legetøj på professionelt niveau, kræver det en bagvedliggende organisation der kan danne fundamentet og sørge for at vi får den relevante viden til brug for videre rådgivning.

5. Biblioteket giver børn læseoplevelser og læsefærdigheder

Biblioteket arbejder fortsat med at udvikle arbejdet med at styrke børns læselyst, læseoplevelser og læsefærdigheder.

Det manglede da bare! er min første indskydelse. I børnebiblioteker landet over arbejdes der struktureret og målrettet på at give børn mulighed for at få den gode bog med hjem - læseoplevelser der bundfælder sig og giver børn lyst til at læse mere og udvikle den særlige indre verden, der vokser frem når man 'forsvinder' i en god bog. Der mangler stadig strukturerede kurser for børnebibliotekarer i at tilbyde den rigtige bog ved skolestart, og når læsningen driller, men der findes efterhånden et væld af gode materialer, både letlæsningsbøger og cdrommer, der kan gøre noget ved den tekniske evne til at læse. Mange biblioteker har læsekampanjer i skolesommerferien, læseklubber og anmeldelsesklubber for de gode læsere, så de fastholdes i deres lyst til at læse. Der er også et bredt samarbejde med mange daginstitutioner, der allerede på vuggestueniveau tilbyder børn muligheden for at stifte bekendtskab med bøgernes verden.

6. Skab aktiver i nye samarbejdsformer mellem skole- og folkebibliotek

Skoler og biblioteker kan arbejde tættere sammen og koordinere tilbuddene til børn. Udnyt de to bibliotekstypers forskellige kompetencer ved at gøre ting i fællesskab.

Ja da! Børnebibliotekerne har materialerne, skolebibliotekerne har børnene! Det kan ikke gå galt... I praksis skal man huske at skolen arbejder med læsning i et læreperspektiv mens folkebibliotekerne også arbejder med læsning i et oplevelsesperspektiv. Hvis vi ikke skal skræmme de bogsvage lånerne væk fra folkebibliotekerne vil det være en fordel hvis et samarbejde lægges i skoleregi eller med en klar besked om at folkebiblioteket også er andet end pligtlæsning! Der er mulighed for at folkebiblioteker kan tage på booktalks, adoptere en klasse, lave udstillinger i folkebiblioteket om emner der er i spil i skolen, osv. Meget af det gøres i forvejen i dag. Mange skolebiblioteker er i dag presset af opgaver der ikke direkte har med eleverne at gøre. Det kan f.eks. være uddannelse af lærere til at bruge tekniske apparater. Samtidig sidder skolebibliotekaren meget alene og kan måske have svært ved at få udviklet den del af sin faglighed der går på det specifikke bibliotekstilbud. Derfor vil et samarbejde også kunne gavne skolebiblioteket.

Men vi skal holde fast i at skolebiblioteket har sin egen eksistensberettigelse, der overlapper, men ikke kan overtage folkebiblioteket - og omvendt. Og et samarbejde kan kun blive til noget, hvis det reelt bliver et samarbejde.

7. Biblioteket skaber fællesskab – også for dem der er udenfor

Biblioteket tilpasser tilbud til børn med særlige behov: Handicappede, socialt sårbare og børn med anden etnisk baggrund end dansk.

Lad mig lige slå det fast for en sikkerheds skyld: Biblioteket er for alle. Ideelt set vurderer bibliotekspersonalet hver enkelt bruger på sit eget præmis: Hvilket informationsbehov har netop denne bruger lige nu? Det gælder naturligvis også børn! Så selv om vi opererer med forskellige grupperinger på et teoretisk plan, møder vi forhåbentlig hver låner på et personligt plan i praksis. Det er utrolig vigtigt at biblioteket opfattes som et sted hvor der er sikkert at være, gratis og overvågningsfrit (dvs. man er ikke nødt til at lade sig registrere som låner eller give sit navn for at benytte biblioteksrummet). Det er også vigtigt at man kan få rådgivning uden at opgive sit navn. Mange børn og unge (som ofte selv har internet og pc derhjemme) benytter biblioteksrummet til at undersøge de netsider eller kigge i bøger de måske ikke har mod på at hjemmet kender til. Lektiehjælpscafeer er et eksempel på tiltag der kan understøtte svage børn og give dem både fællesskabsfølelse og den hjælp de har behov. Disse cafeer er typisk bemandet af frivillige fra f.eks. Røde Kors, og bibliotekernes rolle går i høj grad på at stille rum og bøger til rådighed - men ikke nødvendigvis personale, der så skal kunne lære fra sig. De svageste børn er nok heller ikke bibliotekets bord; vi har ikke den faglige viden der skal til for f.eks. at kunne lære de allersvageste at læse. Det må forblive en skoleopgave - så må vi gøre det vi er bedst til, nemlig at stille de bedst egnede materialer til rådighed!

8. Biblioteket understøtter læring og dannelse

Biblioteket understøtter formel og uformel læring, der gør børnene i stand til at danne sig selv og opøve kompetencer i at afkode, skabe og udveksle tekst, lyd og billeder.

Nogle af udvalgets forslag går på at vi skal give børnene en platform for at kunne danne sig selv, bl.a. ved at lære dem at benytte sociale netværk og reglerne for at begå sig i disse. Forslagene går også på at vi skal tilbyde længerevarende læringsforløb f.eks. som workshopforløb. For så vidt en god idé, men læringsforløb hvor man skal binde sig til deltagelse hører måske snarere hjemme på skolebiblioteksniveau, hvorfor et sådant læringsforløb efter min mening bør lægges ud til samarbejde med skolebibliotekerne. Mange børn ved ikke nok om f.eks. at navigere sikkert på internettet, og man kan da godt forestille sig at det bliver et folkebibliotekstilbud at lære noget om netikette og sikkerhed. Igen synes jeg det bør være en delt opgave mellem skole- og folkebiblioteker, hvis vi synes vi vil helt ud til alle børn. Nogle læringsforløb kan biblioteket godt understøtte hvis vi får mulighed for at hente eksperthjælp udefra. Det er ikke realistisk hvis ethvert bibliotek skal kunne stille eksperthjælp til rådighed i f.eks. sociale netværk, filmproduktion til YouTube osv. Her vil det være en god idé at have mulighed for at købe sig til ekspertisen og blot facilitere eventen (sådan som vi jo i forvejen gør med børneteater - der er ingen der forventer, eller ville blive særlig glade, hvis det var børnebibliotekarere der stillede sig op på en scene).

9. Biblioteket skal ud, hvor børnene er

Biblioteket er opsøgende og kommer med tilbud, hvor børn færdes: Børnehaver, dagplejer, skoler og foreninger.

Langt de fleste biblioteker er i dag opmærksomme på at deltage aktivt i samarbejde med så mange børnekulturinteressenter som muligt. I praksis kan mangel på tid, personale, interesse fra ledelse/politikere/børnekulturinteressenter gøre netværket mindre fintmasket end det var ønskeligt. Det lyder jo romantisk at biblioteket stiller op til hver eneste lokale event og går i dialog med borgerne, men i praksis skal vi nok passe på at prioritere vores resurser så vi også har tid og personale til vores kerneydelser.

10. Bibliotekets ledelse satser på børnene

Bibliotekernes ledelse prioriterer personale, penge og tid – til vedvarende at gentænke, forny og lokalt tilpasse bibliotekets tilbud til børn.

Lyder dejligt!

Så kommer det helt store hib til bibliotekscheferne: Det kan ikke nytte noget at en rapport som denne bliver et børnebibliotekaranliggende. Hvis I faktisk mener at børnebibliotekerne skal udvikles og at der skal komme noget ud af Styrelsen for Bibliotek og Mediers anstrengelser, må I gribe i egen barm. Det er ikke børnebibliotekarerne der skal ville udviklingen, det er jer!

Hvis I bare lægger rapporten på vores bord, sker der ingenting. Over lang tid er der blevet færre og færre børnebibliotekarere med plads i biblioteksledelserne landet over, og efterhånden som der er blevet færre børnebibliotekarere på ledelsesgangen, opleves det som sværere og sværere for børnebibliotekarere at komme igennem til ledelsen f.eks. med udviklingsforslag. Da mange biblioteker igennem flere år har oplevet nedskæringer, er vi efterhånden også så få at vi ikke bare kan gøre som vi vil uden at have fuld rygdækning fra ledelsesside!

Så overskriftens spørgsmål er da retorisk ment: Vi vil SÅ gerne udvikle børnebiblioteket. Hvis bare I også vil, kan det lade sig gøre!

Men vi glæder os da til al denne faglige udvikling og udveksling udmøntningen af denne rapport vil medføre.

Især glæder vi os i BØFA til at byde alle de nye børnebibliotekarkolleger velkommen, hvis alle anbefalinger i rapporten skal efterleves! ☑

Bibliotekschefforeningens årsmøde

Årsmøde 2008 fra de studerendes perspektiv

3 studerende, alle fra Danmarks Biblioteksskole i København, havde i nogle af februars sidste dage fornøjelsen af at deltage i årsmødet 2008. Højt hævet over Vejle Fjord og med udsigt til et fantastisk morænelandskab, kommer her vores individuelle kommentarer. Og en tak for muligheden for at deltage.

Kommentarer fra hver af os:

Årsmødet i BCF var for mig en øjenåbner. Før årsmødet havde jeg tumlet med diverse ideer til en karriere, men ikke sat mig fast på noget decideret – mødet med disse chefer indenfor mit felt fik mig til at indse at det jeg allerhelst ville, ikke var den lette vej. Jeg vil søge ind på en kandidatuddannelse som omhandler kommunikation og satse på at tilføre biblioteksverdenen noget mere end en bachelor i biblioteks og informationsvidenskab. For mig var det desuden en fryd at erfare at tendensen til kønsdiskriminering ikke var til at spore i bibliotekscheffesøjemed – noget jeg havde gruet for at finde.

Nadia Lindgren Høeg

Da jeg så på biblnet.dk at det var muligt at tilmelde sig Bibliotekschefforeningens (på daværende tidspunkt Bibliotekslederforeningen) årsmøde, slog jeg straks til. Jeg har et stykke tid gået med en lille leder/chef drøm, og hvilken bedre mulighed for, at komme til at tale med nogen der rent faktisk vidste hvad det drejede sig om, end på et årsmøde for biblioteksledere. Og jeg må sige, jeg blev ikke skuffet. Årsmødet i Vejle bød på spændende og interessante oplæg. Bedst af alt var dog at tale i pauserne og over middagen med de forskellige ledere, hvor man hørte de udfordringer bibliotekerne står overfor, samt hvordan det er at være leder og udøve ledelse. Jeg er glad for at der er blevet åbnet op for at studerende kan deltage – det kan kun anbefales!

Thomas Elfing Johansen

Efter at have deltaget i en række årsmøder og konferencer i biblioteksvæsnet, var det en fornøjelse at opleve diskussionen af det for mig ukendte begreb fodslaw. At der her på BLF's årsmøde 2008 (som på de tidligere årsmøder) blev diskuteret og vedtaget et fælles arbejdsprojekt, viser at der blandt mange bibliotekschefer findes en lyst til at samarbejde udover kørselsordninger m.m. Min opfordring er at ikke kun papiret om IT-kompetencer for alle udfoldes, men at der også etableres flere samarbejder på tværs af kommunale grænser – og gerne indenfor discipliner såsom udstillingsdesign (og –indhold), samproduktion af lokalt forankret markedsføringsmateriale og efteruddannelsestilbud i den kommercielle tankegang.

Henrik Dybdahl